

Підгот
ОВИВ
Черке
з
Євген
2 курс
група
СВ
Викла
дач
Карад
обрі
С.В

Іван Драч

План

1. Життя
2. Творчість
3. Виданні збірки
4. Праця в кіно
5. Нагороди

ЖИТТЯ

- Іван Федорович Драч народився 17 жовтня 1936 р. в с Теліжинці Тетіївського району на Київщині. В родині робітника радгоспу. Після закінчення Тетіївської середньої школи викладав російську мову й літературу в семирічці села Дзвеняче Тетіївського району. Працював інструктором райкому комсомолу, служив у армії і у віці, коли інші закінчують університ. У 1951 р. у районній газеті був надрукований його перший вірш. Вступив на перший курс філологічного факультету Київського університету, але навчання не закінчив, був виключений підтиском каральних органів. Влаштувався на роботу в "Літературну Україну". Закінчив дворічні Вищі сценарні курси в Москві, працював сценаристом на кіностудії художніх фільмів ім. О. Довженка, потім у редакції журналу "Вітчизна". У 1961 р. І. Драч опублікував у "Літературній газеті" статтю "Про деякі питання української літератури". До того ж часу відносяться перші контакти Івана Драча з українськими дисидентами. Однак після їх розгону та арештів радянським режимом Іван Драч написав відкритий лист, у якому каявся в своїх зв'язках з дисидентами (травень 1966), після чого стосунки Івана Драча і офіційної влади суттєво покращились. Драч неодноразово у різкій формі засуджував буржуазний націоналізм, вславляв діяльність комуністичної партії, як у виступах, так і в поезії. Разом з тим, 30 червня 1966 ЦК Компартії України схвалив постанову про серйозні недоліки в організації виробництва кінофільмів на Київській кіностудії ім. О. Довженка, в якій піддавалися критиці кінострічки «Криниця для спраглих» (автор сценарію І. Драч, режисер Ю. Ілленко). У 1976 він отримав Державну премію УРСР ім. Т. Г. Шевченка за збірку віршів «Корінь і крона» і драму-феєрію "Ніж у сонці", яка відразу привернула увагу критики.

- У 1983 Івану Драчу було присуджено Державну премію СРСР з літератури за збірку віршів російською мовою «Зелені ворота» (М., 1980).
- Іван Драч працював у газетах «Літературна Україна» і «Батьківщина», а також на кіностудії ім. О. П. Довженка. Після початку Перебудови відновив контакти в дисидентських колах.
- На I з'їзді Народного Руху України за перебудову 7-10 вересня 1989 р. був обраний його головою: з 1109 делегатів I з'їзду 38 голосів «проти», 15 — «утрималися» — всі інші — «за». (1-й заступник голови Руху — Конєв Сергій Іванович, заступники: Володимир Яворівський, Володимир Черняк, Михайло Горинь).
- З 28 лютого по 4 грудня 1992 він був співголовою НРУ разом з В'ячеславом Чорноволом і Михайлом Горинем.
- Пізніше очолив громадську організацію — Товариство "Україна-Світ". Історія цього товариства за радянських часів була тісно пов'язана з КДБ.
- Весною 1990 р. обраний депутатом Верховної Ради України від Артемівського (№ 259) виборчого округу. За нього проголосувало 66,38 % виборців.
- З березня 1998 по квітень 2002 — Народний депутат України 3-го скликання.
- На парламентських виборах 31 березня 2002 р. І. Драч виступав у списку «Нашої України» під номером 31. Таким чином, він втретє стає членом Парламенту України.
- Творчість І. Драча набула широкої популярності як в СРСР, так і за кордоном. Його поезії відомі в перекладах на російську (кілька окремих видань), білоруську, азербайджанську, латиську, молдавську, польську, чеську, німецьку та інші мови
- У середині 80-х рр. поет був обраний до правління Київської організації Спілки письменників України, далі — його головою, а ще згодом — Головою Народного руху України та депутатом Верховної Ради України, керував товариством "Україна", очолював Світовий конгрес українців та Конгрес української інтелігенції (КУІн), був міністром в уряді В.А. Ющенка, брав активну участь у подіях Помаранчевої революції. Сьогодні І. Драч продовжує активну громадсько-політичну діяльність, є головою багато республіканських і міжнародних організацій, організатором і членом кількох рухів.

- Поет Іван Драч — постать неординарна в нашій літературі. Адже його творчість — це постійний пошук, постійне новаторство:
- Художнику немає скutih норм.
- Він — норма сам, він сам в своєму стилі...

Творчість

- На початку 60-хр. творчість поета сприймалася неоднозначно, багато кого дратувала асоціативність, метафоричність, символізм його творів, незвичні словосполуки, сміливе введення в мову вірша наукової лексики. Цікавою видається вже перша збірка поета "Соняшник", в якій оспівувалась доля звичайної людини, невичерпність людського генія на теренах науки й техніки, бажання розгадати таємниці буття. І до сьогодні "візиткови-ми" для Івана Драча є твори, які ще на початку 60-х захоплювали читачів неординарністю поетичного мислення: "Балада про соняшник" (котра дала назву й дебютній збірці) та "Етюд про хліб".
- Іван Драч назвав свій твір про соняшник баладою, але балада, зокрема фольклорна — вид ліро-епічної поезії фантастичного, історико-героїчного або соціально-побутового змісту з драматичним сюжетом. А значить, "Балада про соняшник" не вкладалася в загальноприйнятому розумінні в рамки цього жанру, маючи ознаки то притчі, то медитації, то невеликої поеми. "Балада про соняшник" — твір незвичний. Йому притаманні баладні елементи фантастики (зокрема, олюднення образів соняшника і сонця, їх "одивнення" за рахунок навмисного заземлення, спрощення), особливий драматизм (адже справжнє потрясіння переживає химерний персонаж із зеленими руками й ногами від дивовижного видива — сонця на велосипеді). Сюжет твору доволі кумедний: живе соняшник, своєю поведінкою він нагадує звичайного хлопчика, який бігає наввипередки, рве на груші гнилиці, купається коло млина, стріляє горобців з рогатки тощо. Єдину відмінність відзначає автор: у соняшника було шорстке зелене тіло. І одного разу після купання, стрибаючи на одній ніжці, щоб вилити з вуха воду, він побачив сонце, "у червоній сорочці навипуск, що їхало на велосипеді, обминаючи хмари у небі". І соняшник, застигши в німому захопленні, просить, щоб сонце або дало покататись на велосипеді, або посадило його на раму. На перший погляд, цей вірш — просто весела забавка. Але своєрідний висновок твору примушує визнати, що передками — не потішна оповідка про дивні події, а притча про красу й силу поезії:

- Поезіє, сонце моє оранжеве! Щомиті якийсь хлопчисько Відкриває тебе для себе, Щоб стати навіки соняшником.
- Павлові Тичині в "Баладі про соняшник" сподобалось, що добре відома в літературі тема — обдарованості й таланту — була подана цілком по-новому: тільки той творець зможе відкрити сонце поезії, хто, поглянувши на це сонце, навіки ним захопиться. Досить цікавим є вибір образів на роль поезії та поета. Якщо сонце — символ світла, тепла, чистоти, життя — цілком підходить на роль поезії, то на соняшник як образ поета вибір випав через його національну символіку (хоча рослина і була завезена в Україну). Можна говорити, що заглиблений корінням в землю соняшник, який тягнеться голівкою до сонця і нагадує його (сонце) формою і кольором, досить точно передає думку автора: поет має прагнути високості в поезії, але при цьому "закорінюючись" у рідний ґрунт, у національну творчість. Також новим у цьому творі було ще й те, що І. Драч звернувся не до класичного римованого вірша, а до верлібру — тобто вірша без рими і розмірів з довільним чергуванням рядків різної довжини. Отже, тільки в одному поетичному творі збірки "Соняшник*" спостерігається новаторство 1. Драча в жанрі балади, в ритмічно-інтонаційних особливостях твору й неординарному розкритті теми.

- Майстерність митця виявляється також в умінні побачити по-новому ті явища і процеси оточуючого нас життя, повз які решта людей проходить, навіть не помічаючи їх. Сказане вповні стосується твору І. Драча "Етюд про хліб", який в романтично-опоетизованій формі змальовує буденний для селянина процес випікання хліба. Цей процес подається водночас і конкретно, і узагальнено. Хто, де й коли священнодійствує над тістом — невідомо, але читачі немовби присутні при цьому, чують тріскотіння іскор й відчувають запах свіжоспеченого короваю. Спочатку вірш називався просто "Хліб". Потім поет додав жанрове означення (етюд — з франц. — вправа, вивчення — невеликий за обсягом, переважно безсюжетний твір настроєвого характеру, в якому автор подає конкретну картину, фіксує момент, вихоплений з життя, відтворює внутрішній стан людини, нерідко на тлі співзвучного пейзажу). Це, так би мовити, замальовка з натури, головне завдання якої — схопити кількома штрихами характер моменту життя. Спочатку етюд був жанром малярства, графіки, скульптури. Тож природно, що "Етюд про хліб" — це яскравий словесний малюнок. Змальований образ "мініатюрної зоряної ночі" надає зображенню особливої святковості й значущості. Цікаво, що "головний герой" твору — тобто хліб — у тексті жодного разу, окрім заголовку, не названий. Але при цьому він різноманітно характеризується, отримує властивості живої істоти:
 - На хмелі змішаний, видме груди, Зарум 'янілий, круглий на вид або зачарується білена хата З сонця пахучого на столі.
 - Характеристика хліба через метафоричний образ "пахучого сонця" ненав'язливо підкреслює ставлення людини до короваю, що нарівні із самим сонцем несе життя.
 - Балада "Крила" (хоч автор і назвав цей твір "Новорічна Казка", за жанровими ознаками це все-таки балада) розповідає про те, як Новий рік обдарував людей різними подарунками, — і дядькові Кирилові дістались крила. Але подарунок не радував ні Кирила, ні його дружину, бо від такого подарунка родина не мала ніякої користі. І тоді він:

- Так Кирило до тини брів, І, щоб мати якусь свободу, Сокиру брусом задобрив ! крила обтяв об колоду.
- Але дядькові не пощастило, бо на ранок крила знову відросли. Тоді, щоб мати хоч якусь вигоду, він "На крилах навіть розжився, — Крилами хату вшив, Крилами обгородився". На перший погляд, цей твір має суто розважальний характер, але, як це було і в "Баладі про соняшник", автор вводить до тексту кілька рядків, які мають підказати, що твір має значно глибший філософський підтекст, ніж це здається спочатку:
- А ті крила розкрили поети, Щоб їх муза була не безкрила, На ті крила молились естети, І снилося небо порубаним крилам. У баладі І. Драч через образ дядька Кирила розповідає про невміння людей скористатися своїм, вимріяним віками, щастям, прирікає їх бути рабами мізерних побутових інтересів. Божественний дарунок — крила не приносять сподіваної радості Кирилові, бо його обмежений внутрішній світ не готовий їх прийняти. З точки зору самого дядька, його дружини, громади, яка їх оточує, цінними є лише матеріальні блага, а в такому розумінні крила — абсолютно некорисна річ. Для глибшого розкриття хворобливої несумісності духовного й матеріального світів І. Драч вдається до гротеску (гротеск — тип художньої образності, що ґрунтується на фантастиці, гіперболі, контрасті фантастичного і реального, прекрасного і потворного, трагічного і комічного). Внаслідок цього начебто звичайні предмети та явища зазнають неминучого "одивнення", зображення набуває м'якого іронічного характеру. Прихована насмішка над недалекоглядним, але "житейськи" правильним Кирилом має в собі змістовне узагальнення, вказує на досить типове, надзвичайно прикре явище суспільної дійсності, де крила, що прагнуть неба, мусять правити за огорожу на землі. Абсурд невідповідностей набуває в такому світі кричущих розмірів. Але балада має доволі оптимістичний підтекст: духовні пориви — незнищенні, бо крила, які обтинав Кирило, постійно відростали і зрештою були "розкриті поетами". Автор не завершує цієї історії, невідомо, що далі сталось із дядьком Кирилом. Та й не в цьому полягає призначення поезії. Іван Драч ставить читачів перед питанням духовності, а висновки пропонує зробити їм самим. І. Драч не єдиний з поетів та письменників української літератури, хто розкривав проблему духовності й бездуховності через образ крил. У А. Дімарова в збірці "Міські історії" є оповідання "Крила", де йдеться про юнака, який не зміг знайти кращого призначення своїм крилам у нашому "приземленому" житті, ніж підмітати ними підлогу. Але зовнішня подібність сюжету свідчить тільки про важливість цієї проблеми в нашому житті, а не про обмеженість фантазії їх авторів.

Іван
Федорович
Драч
Художнику
немає
скутих
норм.
Він —
норма сам,
він сам в
своєму
стипі

Видані збірки

- поезії
- Інші

Поезії

- Соняшник (1962).
- Протуберанці серця (1965).
- Дихаю Леніним (1965).
- Балади буднів (1967).
- Поезії (1967).
- До джерел (1972).
- Корінь і крона (1974).
- Київське небо (1976).
- Дума про вчителя (драматична поема, 1977).
- Сонячний фенікс (1978).
- Сонце і слово (1978).
- Американський зошит (1980).
- Січнева балада 1924 року (1980).
- Шабля і хустина (1981).
- Драматичні поеми (1982).
- Київський оберіг (1983).
- Соняшник (1985).
- Теліжинці (1985).
- Храм сонця (1988).
- Противні строфи (2004 / 2005).

Інші

- Збірка кіноповістей «Іду до тебе» (1970).
- Збірка статей і нотаток «Духовний меч» (1983).
- *Драч І. Ф.* Політика (статті, доповіді, виступи, інтерв'ю) (1997).

Праця в кино

- Іванові Драчу щастило на талановитих режисерів. За його сценаріями ставили фільми Юрій Іллєнко, Леонід Осика, Микола Мащенко, Володимир Савельєв, Борис Івченко, Юрій Ткаченко.
- Але труднощі залишались. І почалося все з першого сценарію «Криниця для спраглих», знятого Юрієм Іллєнком.
- «Криниця для спраглих» була дипломною роботою випускника Вищих курсів сценаристів і режисерів Івана Драча, молодого, але вже відомого поета. Слухачем курсів він став у 1962 році, а закінчив навчання у 1964-му. За його спогадами, він зустрівся там з надзвичайно цікавими особистостями. Спілкувався з Віктором Шкловським, навчався режисурі у Михайла Ромма, перебував у майстерні Григорія Чухрая. Разом з ним навчались І. Авербах, А. Адамович, М. Ібрагімбеков, Ю. Клепіков, М. Розовський. Всі вони в подальшому стали видатними діячами радянського кіномистецтва.
- І першим же сценарієм Драч зі своїм особливим письмом, з власною творчою манерою, показав себе драматургом, який блискуче оволодів професією. Він уже відбувся як поет у літературі. Поетом він залишився і в кінематографі. Поетом-філософом.

- У професійно відточеному сценарії «Криниця для спраглих» не було того, що звичайно сприймається як перша спроба кінематографісто-початківця. Це був твір, який відповідав усім канонам сценарної майстерності. І, головне, це було дуже талановито. Історію діда Левка, який, не дочекавшись синів на своє сімдесятиріччя, викликав їх телеграмою, налякавши удаваним погіршенням здоров'я, було написано в тій поетичній манері, яка стала характерною ознакою кращих фільмів, що їх потім було об'єднано під назвою українського поетичного кіно. Поезія, переплітаючись з прозою життя, надає особливої виразності усьому, про що йдеться в сценарії.
- Очікуючи на синів, старий лагодить собі труну, викликаючи кепкування сусідів. Бо дід дуже несхожий на того, хто збирається покинути цей світ. Сини і застають його в той момент, коли він випробовує своє нове житло. Зустріч із синами – свято для діда, і про труну всі забули. Не приїхав молодший син Іван, льотчиквипробувач. Його вагітна дружина Соломія привезла дідові дарунок, магнітофон із записом синового голосу. Син обіцяє, що одразу після випробувань обов'язково навідає батька. Коли Левка покликали до сільради, він не передчував нічого поганого. Але біля відчиненого вікна сільради він випадково почув уривок розмови голови з містом. І з цього він зрозумів, що його син загинув. Він ще раз ліг у труну обличчям у духмяне сіно, а потім труну розбив. І тут мимоволі згадується інший дід із довженківської «Землі», який помирав серед стиглих яблук, а потім устав, щоби бодай на коротку мить подовжити життя. Це не плагіат, це – традиція.
- Автор віртуозно вибудовує сюжет, в якому епізоди буденного життя органічно переплітаються чи то зі снами, чи то з видіннями старого, в яких він зустрічається з покійною жінкою – то молодого, то вже похилого віку – і спілкується з нею. Ми сприймаємо таку умовність, бо вона в цьому сюжеті абсолютно органічна.
- Ілленко посвоєму прочитав сценарій Драча. Його трактування дещо змінило емоційну спрямованість авторського задуму. І для мене це менш цікаво. Але зображальна культура фільму була на такому високому рівні, що він не міг не привернути уваги професіоналів. Тенгіз Абуладзе, готуючись до зйомок свого нового фільму «Благання», запросив Ілленка до співпраці, як оператора. Але у того були інші плани. І він порекомендував Абуладзе молодого оператора Олександра Антипенка. Той, хто бачив обидва фільми, не може не помітити, який вплив мав фільм Ілленка на зображальність грузинського фільму.
- Два наступних фільми, знятих за сценаріями Драча – «Камінний хрест» Леоніда Осики і «Пропала грамота» Бориса Івченка -стали кінематографічною класикою.

- У професійно відточеному сценарії «Криниця для спраглих» не було того, що звичайно сприймається як перша спроба кінематографіста-початківця. Це був твір, який відповідав усім канонам сценарної майстерності. І, головне, це було дуже талановито. Історію діда Левка, який, не дочекавшись синів на своє сімдесятиріччя, викликав їх телеграмою, налякавши удаваним погіршенням здоров'я, було написано в тій поетичній манері, яка стала характерною ознакою кращих фільмів, що їх потім було об'єднано під назвою українського поетичного кіно. Поезія, переплітаючись з прозою життя, надає особливої виразності усьому, про що йдеться в сценарії.
- Очікуючи на синів, старий лагодить собі труну, викликаючи кепкування сусідів. Бо дід дуже несхожий на того, хто збирається покинути цей світ. Сини і застають його в той момент, коли він випробовує своє нове житло. Зустріч із синами – свято для діда, і про труну всі забули. Не приїхав молодший син Іван, льотчик-випробувач. Його вагітна дружина Соломія привезла дідові дарунок, магнітофон із записом синового голосу. Син обіцяє, що одразу після випробувань обов'язково навідає батька. Коли Левка покликали до сільради, він не передчував нічого поганого. Але біля відчиненого вікна сільради він випадково почув уривок розмови голови з містом. І з цього він зрозумів, що його син загинув. Він ще раз ліг у труну обличчям у духмяне сіно, а потім труну розбив. І тут мимоволі згадується інший дід із довженківської «Землі», який помирав серед стиглих яблук, а потім устав, щоби бодай на коротку мить подовжити життя. Це не плагіат, це – традиція.
- Автор віртуозно вибудовує сюжет, в якому епізоди буденного життя органічно переплітаються чи то зі снами, чи то з видіннями старого, в яких він зустрічається з покійною жінкою – то молодого, то вже похилого віку – і спілкується з нею. Ми сприймаємо таку умовність, бо вона в цьому сюжеті абсолютно органічна.
- Ілленко посвоєму прочитав сценарій Драча. Його трактування дещо змінило емоційну спрямованість авторського задуму. І для мене це менш цікаво. Але зображальна культура фільму була на такому високому рівні, що він не міг не привернути уваги професіоналів. Тенгіз Абуладзе, готуючись до зйомок свого нового фільму «Благання», запросив Ілленка до співпраці, як оператора. Але у того були інші плани. І він порекомендував Абуладзе молодого оператора Олександра Антипенка. Той, хто бачив обидва фільми, не може не помітити, який вплив мав фільм Ілленка на зображальність грузинського фільму.